

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

**Directie Algemene Financiële
en Economische Politiek**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Betreft Risico's voor de overheidsfinanciën

Geachte voorzitter,

De Kamer heeft verzocht om 'een analyse van de problemen en de toekomst van de euro met betrekking tot Griekenland en overige eurolanden, en mogelijke alternatieve scenario's en de gevolgen daarvan voor Nederland'. Gedurende het afgelopen jaar heeft het kabinet de Kamer op diverse momenten geïnformeerd over opties en scenario's in de eurozone, over de uitzonderlijke maatregelen die zijn genomen om de stabiliteit van het eurogebied te bevorderen, en over structurele versterking van de begrotingsdiscipline in de eurozone.

Gelet op de recente ontwikkelingen en uw vragen daaromtrent informeer ik u hierbij over de schokproef van de overheidsfinanciën waaraan de afgelopen periode is gewerkt. Dit werk volgt uit de suggestie van de Studiegroep Begrotingsruimte, die het kabinet heeft geadviseerd over het begrotingsbeleid gedurende de kabinetsperiode. Dit advies heb ik Uw Kamer aangeboden op 1 april 2010. Volgens de Studiegroep kan het nuttig zijn 'om de ontwikkeling van de financiële positie van Nederland door te rekenen in een aantal stress-scenario's'. Tijdens de laatste Algemene Financiële Beschouwingen heeft de Tweede Kamer het nut van verschillende scenario's onderstreept en verzocht om een risico-analyse van de Nederlandse begroting. Hierbij stuur ik u deze 'Schokproef overheidsfinanciën'. De schokproef biedt inzicht in de ontwikkeling van de overheidsfinanciën in uitzonderlijke omstandigheden en is onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Financiën tot stand gekomen met de ondersteuning van het CPB en DNB.

Bijgaande schokproef bevat simulaties (scenario's) waarbij oorzaak (schok) en gevolg aan de orde komen. In drie simulaties wordt ingegaan op het gecombineerde effect van diverse schokken - zoals in de aandelenkoersen, huizenprijzen, olieprijsen - op de overheidsfinanciën. Deze drie simulaties zijn een Financiële crisis, een Europese schulden crisis en een Mondiale economische crisis. Een beschouwing van het beheersen van risico's (risicobeheer) maakt ook deel uit van deze schokproef.

Tussen deze schokproef en mogelijke ontwikkelingen in het eurogebied bestaat een zekere samenhang; de risico's die volgen uit de situatie in het eurogebied kunnen immers direct of indirect effect hebben op de Nederlandse overheidsfinanciën en de reële economische ontwikkeling. Tegelijkertijd is het goed te benadrukken dat een schokproef overheidsfinanciën een brede analyse van de risico's voor de overheidsfinanciën beoogt en zich logischerwijs niet specifiek richt op de ontwikkelingen in het eurogebied. De schokproef volgt daarbij een modelmatige aanpak, waarbij illustratieve berekeningen zijn uitgevoerd van de effecten van negatieve schokken op de overheidsfinanciën en op de reële economie.

Aanvullend daarop, en anders van karakter, is het maken van een inschatting van de directe kosten voor Nederland van mogelijke ontwikkelingen in het eurogebied. Dergelijke ontwikkelingen zijn minder goed te vatten in macro-economische modellen, en laten derhalve de doorwerking van deze scenario's op de reële economie buiten beschouwing. Het gaat om redelijke inschattingen van mogelijke directe verliezen op basis van bekende *exposures* en gegeven bepaalde veronderstellingen ten aanzien van reacties op de financiële markten. Vanuit deze laatste optiek, zeker bij een kwantificering waaraan inherente onzekerheden zijn verbonden, wordt deze aanvulling uw Kamer gelijktijdig vertrouwelijk verstrekt. Deze aanvulling bouwt ook voort op de zogenoemde Pinksterbrief die u in juni hebt ontvangen en waarin diverse opties en scenario's rond de Griekenlandcrisis zijn geschetst.

Ten overvloede zij benadrukt dat de schokproef en de aanvulling geenszins wenselijkheden van ontwikkelingen of beleidsvoornemens van het kabinet uitdrukken.

Hoogachtend,

De Minister van Financiën,

mr. drs. J.C. de Jager